Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

ФОТОВИСТАВКА

«СПАДКОЄМЦІ ВОЛІ: УКРАЇНСЬКА АРМІЯ КРІЗЬ СТОЛІТТЯ»

PHOTO EXHIBITION

«HEIRS TO FREEDOM: THE UKRAINIAN ARMY THROUGH THE CENTURIES»

Сухопутні війська

Фотовиставка нагадує про національну звитягу і тяглість збройної боротьби за свою державність. Наші збройні сили — спадкоємці не радянської армії, а борців за свободу України початку XX століття. Кожен знімок представляє українських військовиків і їхніх історичних попередників, даючи змогу побачити колосальну еволюцію українського війська, яка відбулася за століття. Адже українські армії 1917-1921 рр. і нинішні Збройні сили України — це ланки єдиного ланцюга нашої національно-визвольної боротьби.

Україна не вперше в історії боронить свою незалежність. Понад 100 років тому Українська Народна Республіка та Західноукраїнська Народна Республіка билися на кілька фронтів проти агресивних сусідів, відстоюючи своє право на свободу і самовизначення.

Армія УНР і Галицька армія — повноцінні модерні армії початку XX століття, побудовані на регулярних засадах. Це були військові організації новітнього часу, народжені в горнилі Першої світової війни, що надихалися романтикою козаччини, але воювали, використовуючи сучасну техніку і передову тактику тих часів.

Сучасні Збройні сили України виконують ту ж функцію, що й армії доби Української революції 1917-1921 рр. Вони захищають незалежність, суверенітет і територіальну цілісність Української держави від зазіхань того самого російського ворога.

Виставку організували:
Сухопутні війська Збройних Сил України в партнерстві з Українським інститутом національної пам'яті.

Сухопутні війська — найбільш численний вид ЗС України, який несе основний тягар бойових дій у відбитті агресії російської федерації. Охоплює механізовані й танкові війська, ракетні війська й артилерію, армійську авіацію, війська протиповітряної оборони, зв'язку тощо.

Український інститут національної пам'яті — центральний орган виконавчої влади, на який покладено обов'язок формувати та реалізовувати державну політику у сфері відновлення та збереження національної пам'яті. Інститут популяризує українську історію, долає російську імперську і тоталітарну спадщину та розвінчує російські історичні міфи.

Над виставкою працювали військовослужбовці
1-го центру інформаційно-комунікаційної підтримки Сухопутних військ Збройних Сил України:

Автор фотографій: старший лейтенант **Ілля РУСАЧКОВ**
Дизайн та додрукарська підготовка: солдат **Богдан РУНЕЦЬ**
Історичний консультант: старший лейтенант **Ігор БІГУН**
Текст: старший лейтенант **Ігор БІГУН**, солдат **Євген СОЛОНИНА**

Висловлюємо подяку за підтримку та участь:
Локація та технічний супровід: фотостудія Inlight.
Гример: Сніжана Борисова.
Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
Окрема президентська бригада імені гетьмана Богдана Хмельницького.
Музей Вінниці.
ВІК «Лев і Архангел» (м. Вінниця) — керівник Олександр Федоришен (вшановуємо пам'ять загиблого учасника клубу, бійця ЗСУ Славка Залевського).
ГО «Жива історія» (м. Вінниця) — керівник Віталій Головенько.

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

The photo exhibition recalls national valor and the continuity of the armed struggle for statehood. Our Armed Forces are heirs not to the Soviet army, but to the fighters for Ukraine's freedom of the early twentieth century. Each photograph presents Ukrainian service members alongside their historical predecessors, allowing viewers to see the tremendous evolution of Ukraine's military over the course of a century. After all, the Ukrainian armies of 1917–1921 and today's Armed Forces of Ukraine are links in a single chain of our national liberation struggle.

This is not the first time in history that Ukraine has defended its independence. More than 100 years ago, the Ukrainian People's Republic and the West Ukrainian People's Republic fought on several fronts against aggressive neighbors, upholding their right to freedom and self-determination.

The Army of the UPR and the Galician Army were fully fledged modern armies of the early twentieth century, built on regular principles. They were military organizations of the modern era, forged in the crucible of the First World War—drawing inspiration from the romantic legacy of the Cossacks, yet fighting with contemporary equipment and the most advanced tactics of their time.

Today's Armed Forces of Ukraine perform the same function as the armies of the Ukrainian Revolution of 1917–1921: they defend the independence, sovereignty, and territorial integrity of the Ukrainian state from the encroachments of that same russian enemy.

Organized by:
The Land Forces of the Armed Forces of Ukraine, in partnership with the Ukrainian Institute of National Remembrance.

The Land Forces are the largest branch of the Armed Forces of Ukraine and bear the main burden of combat operations in repelling the aggression of the russian federation. They include mechanized and tank troops, missile troops and artillery, Army aviation, air defense troops, signals and communications units, and more.

The Ukrainian Institute of National Remembrance is a central executive authority tasked with ensuring and implementing state policy in the sphere of restoring and preserving national memory. The Institute promotes Ukrainian history, overcomes russia's imperial and totalitarian legacy, and debunks russian historical myths.

The exhibition was produced by service members
of the 1st Center of Information and Communication Support of the Land Forces of the Armed Forces of Ukraine:

Photographer: Senior Lieutenant **Illia RUSACHKOV**
Design and Prepress: Private **Bohdan RUNETS**
Historical consultant: Senior Lieutenant **Ihor BIHUN**
Text: Senior Lieutenant **Ihor BIHUN**, Private **Ievhen SOLONYNA**

We express our gratitude for the support and participation of:
Location and technical support: Inlight photo studio.
Make-up artist: Snizhana Borysova.
The Military Institute of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
The Separate Presidential Brigade named after Hetman Bohdan Khmelnytskyi.
Vinnytsia Museum.
Military History Club «Lion and Archangel» (Vinnytsia) — Head: Oleksandr Fedoryshen (we honor the memory of the club member who was killed, AFU soldier Slavko Zalevskyi).

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Повітроплавні війська займалися повітряною розвідкою. З кінця 1917 р. інспекції повітроплавання в управі Повітряного флоту УНР підлягали інспектори повітроплавання Київського та Одеського районів, 4 науково-кадрових загони та 2 повітроплавних парки. Без особливих змін вони проіснували до кінця 1918 р.

На січень 1919 р. у розпорядженні інспектора повітроплавання військового старшини Павла Крицького залишалися: 1-й Чернігово-Волинський, 3-й Києво-Полтавський, 4-й Харково-Катеринославський загони та Київський повітроплавний парк. Через стрімке переміщення лінії російсько-українського фронту їх евакуювали до Бердичева, потім Вінниці, Проскурова (сучасного Хмельницького) та Бродів.

1-й Чернігово-Волинський загін (8 аеростатів) передали в розпорядження Галицької армії, яка застосовувала аеростати на українсько-польському фронті під час облоги Львова. Після відступу галичан у Наддніпрянську Україну роботу повітроплавців довелося згорнути.

Улітку 1919 р. в боях за Кам'янець-Подільський, Проскурів, Вінницю та Київ аеророзвідку вели 4 аеростати 1-го Київського повітроплавного дивізіону УНР. За хорошої погоди вони піднімалися на висоту до 500 м, і старшина-спостерігач повідомляв побачене телефоном, який з'єднував гондолу з землею. Та великі й неповоротки аеростати швидко привертали увагу ворога, який висилав для їх знищення літаки й обстрілював з гармат. Тому повітроплавців доводилося прикривати зенітною артилерією й авіацією.

Восени 1919 р. 1-й повітроплавний дивізіон були вимушені розформувати.

Спадкоємці повітроплавців у сучасних Збройних Силах України — це оператори розвідувальних безпілотних літальних апаратів.

Read in English:

ОПЕРАТОР ДРОНА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
UAV OPERATOR ARMED FORCES OF UKRAINE

ПОВІТРОПЛАВЕЦЬ АРМІЯ УНР
AERONAUT UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Українська військова преса виникла разом з рухом за створення українського війська. Свою Пресову квартиру з початку 1915 р. мав Легіон Українських січових стрільців Австро-Угорського війська. Упродовж 1917-1918 рр. виходив «Вісник Українського військового генерального комітету» («Вісник Генерального секретаріату військових справ», «Військовий вісник»). У добу Гетьманату головним військовим ЗМІ була газета «Армія».

Упродовж 1918-1920 рр. інформаційно-пропагандистським забезпеченням війська займалося Інформаційне бюро Армії УНР під керівництвом Никифора Григорієва. Офіційна інформація друкувалася у власному «Бюлетені». Інформбюро видавало щоденні газети «Українська ставка», «Дзвін», щоденний листок «Новини».

У 2-й половині 1919 р. офіційним ЗМІ Штабу Дієвої армії УНР була газета «Нова Україна». З утворенням Штабу Головного отамана його офіційним органом стала газета «Україна». З 1920 р. видання перейшло до Інформбюро Армії УНР. Культурно-просвітній відділ штабу армії випускав вісник «Козацька думка» та інформаційний листок «Наша правда». Польовий відділ Міністерства преси і пропаганди УНР видавав щоденну фронтову газету «Український козак».

Власну пресу мали й окремі формування. Корпус Січових стрільців — газету «Січовий стрілець» («Стрілецька думка»), Сіра дивізія — «Вістки сірих», 3-тя піша дивізія — «Козак» тощо.

Військове відомство ЗУНР друкувало розпорядження та повідомлення у «Віснику Державного секретаріату військових справ». Згодом його замінив «Вісник Українського війська». При Начальній команді Галицької армії існувала Пресова квартира, друкованим органом якої була щоденна газета «Стрілець». У військах видавали «Козацький голос» (орган пресового бюро I корпусу), «Полеву газету» (II корпус) та «Стрілецький шлях» (III корпус).

Read in English:

ПРЕС-ОФІЦЕРКА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
PRESS OFFICER ARMED FORCES OF UKRAINE

СЛУЖБОВИЦЯ ПРЕСОВОЇ КВАРТИРИ ГАЛИЦЬКА АРМІЯ
PRESS DEPARTMENT CLERK UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Забезпечення Дієвої армії УНР матеріальними засобами покладалося на начальника постачання. Йому підпорядковувалися дивізійні інтенданти чи господарі (в окремих частинах). Управління дивізійного постачання розпоряджалося дивізійним обозом і гуртом порційної худоби. Обоз мав запас харчів на 7 днів, сухого фуражу на 3 дні, сіна — на 1 день. При управлінні постачання дивізії існувала польова скарбниця та дивізійний польовий контроль.

Організацією виробництва та постачання до війська матеріальних засобів, передусім одягу та харчів, займалася Інтендантська управа Головної управи постачання Військового міністерства УНР. У її структурі діяли продовольчі та речові магазини (склади), інтендантський гурт худоби, майстерні для обмундирування. Міністерське інтендантство планувало та здійснювало заготівлі майна та харчів, домовлялося з постачальниками.

У складі Начальної команди Галицької армії існував господарчий відділ, який поділявся на ліквідатуру (бухгалтерію) та інтендатуру (купувала харчі, одяг, взуття тощо). Весь фінансовий апарат в армійських корпусах підлягав «рахунковим старшинам». Обоз (16 тис. коней і 8 тис. возів на травень 1919 р.) — корпусним обозним референтам. Військова інтендатура мала повноваження заготовляти припаси лише в прифронтовій смузі. Тил відносився до сфери інтендатури Державного секретаріату військових справ, відтак — Команди запілля Галицької армії.

Після переходу на Наддніпрянську Україну Галицька армія, через відступ, втратила свої бази постачання та багато майна, що погіршило матеріальне забезпечення військ. У цей період Начальний інтендант Галицької армії входив у підпорядкування Головної управи постачання Військового міністерства УНР.

Read in English:

ЛОГІСТКА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
LOGISTICIAN ARMED FORCES OF UKRAINE

ІНТЕНДАНТКА ГАЛИЦЬКА АРМІЯ
SUPPLY OFFICER UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

В українському війську доби Визвольних змагань війська зв'язку належали до технічних військ.

В Армії Української Держави 1918 р. налічувалося 8 радіотелеграфних дивізіонів при кожному армійському корпусі.

У 1919 р. при штабах корпусів (груп) Дієвої армії УНР існували сотні зв'язку, де працювали телеграфісти й телефоністи. Окрім того, польовими радіостанціями володіли Волинська група, Запорізька група, Група Січових стрільців і 3-тя Залізна дивізія.

Начальній команді Галицької армії підлягали радіогрупа з єдиною радіостанцією та телеграфний курінь. У військах зв'язок підтримували за допомогою телеграфу й телефону.

З травня 1920 р. в кожній дивізії Армії УНР організували окрему технічну чи телефонну сотню. Команди зв'язку та технічні сотні функціонували й на рівні бригад і куренів.

При штабі 3-ї дивізії існували технічний і телеграфний курені та технічні сотні в 3-х стрілецьких бригадах і їхніх куренях. 6-та дивізія сформувала технічну сотню, телеграфну чоту та по телефонній чоті у 2-х стрілецьких бригадах. Згодом телеграфна чота розгорнулася в півсотню, а окрема технічна сотня — в 6-й технічний курінь.

З вересня 1920 р. за новими штатами зв'язкова сотня та радіостанція включалися до окремого технічного куреня стрілецької дивізії. У бригадах створювали команди зв'язку з 3 дзвонковими та 3 фонічними телефонними апаратами, 1 комутатором, 20 верстами телефонного кабелю. Аналогічні команди організовували і в куренях, тільки з меншою кількістю обладнання.

Зв'язок штабу Дієвої армії забезпечувала окрема телеграфна сотня. Частину сотні відокремили як польову телеграфну контору (22 особи, з них троє для роботи на апараті Юза і 13 — на апараті Морзе).

Read in English:

ЗВ'ЯЗКІВЕЦЬ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
SIGNALLER ARMED FORCES OF UKRAINE

ТЕЛЕГРАФІСТ ГАЛИЦЬКА АРМІЯ
TELEGRAPHER UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

У першій війні з радянською росією 1917-1918 рр. Українська Народна Республіка мала в розпорядженні українізовані частини старої імператорської армії. Навесні 1918 р. Військове міністерство УНР узялося за формування нової української армії з 8 корпусів, до яких входило 16 піших дивізій. За Гетьманату дивізії існували в кадровому стані, бо призову не проводили.

Чисельність військ відновленої УНР на зламі 1918-1919 рр. сягнула 75 тис. Регулярні війська, що билися і проти радянської росії, і проти Польщі, об'єднувалися в Південно-Східну групу, Східний фронт і Холмсько-Галицький фронт, до якого входила й Галицька армія (ГА). Впродовж 1919 р. вона складалася з 21 бригади, зведеної в чотири корпуси. Рядових у ГА називали стрільцями, а в Дієвій Армії УНР — козаками.

Улітку — восени 1919 р. в Армії УНР воювали Запорізька, Волинська, Київська групи, Група Січових стрільців, окремі формування. Після відступу ГА на Наддніпрянщину об'єднані сили (85 тис. вояків) пішли в контрнаступ і дійшли до Києва. Проте війна проти червоних і білих вкупі з епідемією тифу завершилася поразкою. Збірні Волинська, Київська і Запорізька дивізії взимку — навесні 1919-1920 рр. рушили рейдом в Зимовому поході ворожими тилами. Галицька армія вийшла з боротьби, уклавши союз із білогвардійцями.

Протягом 1920 р. проти російської (червоної) армії в союзі з Військом польським боролися: 1-ша Запорізька, 2-га Волинська, 3-тя Залізна, 4-та Київська, 5-та Херсонська, 6-та стрілецькі, а також 1-ша Кулеметна дивізія Армії УНР загальною чисельністю 20-39 тис. козаків.

Після поразки УНР у війні за незалежність її військо зберігало організацію в таборах для інтернованих у Польщі, аж поки в 1924 р. Головний отаман Симон Петлюра не оголосив остаточну демобілізацію.

Read in English:

СТРІЛЕЦЬ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
RIFLEMAN ARMED FORCES OF UKRAINE

ПІХОТИНЕЦЬ ГАЛИЦЬКА АРМІЯ
INFANTRYMAN UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

В Армії УНР організацією допомоги пораненим і хворим воякам, їх евакуації в тил займалася Санітарна управа (з 1920 р. — Санітарна частина). Її засновником був лікар Дмитро Одрина.

Безпосередньо у військах медичні служби на чолі з лікарями функціонували на рівні фронтів, корпусів, дивізій, полків, бригад і куренів. При дивізіях діяли летючі (мобільні) Шпиталі, у бригадах і куренях — лазарети, у сотнях працювали фельдшери. Кваліфікованого медичного персоналу гостро бракувало. Це та дефіцит медикаментів через блокаду Антанти призвело до спалаху епідемії тифу восени 1919 р. У підсумку в Армії УНР на травень 1920 р. служило лише 12 лікарів. З допомогою польських союзників начальник Санчастини Дієвої армії полковник Олександр Даїн сформував 5 дивізійних і 1 армійський летючі Шпиталі, 2 армійські запасні Шпиталі.

За тилові медичні установи відповідала Головна військово-санітарна (з 1920 р. — Санітарна) управа Військового міністерства УНР. На травень 1920 р. її начальнику полковнику Василю Совачеву підлягало 6 військових Шпиталів. Через постійне коливання лінії фронту кількість стаціонарних лікувальних установ змінювалася. Евакуйовували поранених козаків з передової в тил санітарними потягами.

У Начальній команді Галицької армії існувала посада начального лікаря, яку обіймали Кость Танячкевич, Ростислав Білас, Андрій Бурачинський. Їй підлягали 5 польових Шпиталів (по 1-2 на корпус), 3 санітарні та 2 лазневі потяги, 14 лікарів і 38 фельдшерів. У галицькому тилу працювало 97 лікарів, 74 фельдшери, 25 окружних Шпиталів, 18 аптек і 48 дезінфекторів. Відступаючи на Велику Україну, ГА втратила велику кількість медичного майна. У її 7 польових Шпиталях працювало 35 лікарів, які були не в змозі зупинити епідемію тифу.

Read in English:

БОЙОВА МЕДИКИНЯ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
COMBAT MEDIC ARMED FORCES OF UKRAINE

СЕСТРА-ЖАЛІБНИЦЯ АРМІЯ УНР
MEDICAL NURSE UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Розквіт снайперського фаху припав на Першу світову війну. Непорушність лінії фронту сприяла вдосконаленню точності стрілецького вогню по піхоті, що ховалася в окопах. Першою снайперів ввела до штату німецька армія в 1915 р. Невдовзі вони з'явилися в арміях інших країн-учасниць війни. На гвинтівки почали встановлювати оптичні приціли з три- чи п'ятикратним збільшенням. Проте особливо вправні стрільці могли досягати неабиякої точності, користуючись стандартними механічними прицільними пристроями.

У Сухопутних військах фахівця з точної стрільби, влучного стрільця на малі та середні дистанції називають піхотним снайпером, або марксменом. Основна його відмінність від звичайного снайпера полягає в тому, що марксмен здебільшого є органічною частиною свого підрозділу, в той час як снайпер працює зазвичай поодинці або з іншим снайпером. В армійських підрозділах завданням таких снайперів є знищення важливих цілей, як-от: офіцерів, кулеметників, гранатометників, інших снайперів тощо.

Стрільці Армії Української Народної Республіки воювали гвинтівкою Мосіна, успадкованою від російської імперії. Гвинтівки зразка 1891/10 р. комплектувалися прицільною планкою конструкції Коновалова, градуйованою на 38 рисок — для дистанцій від 100 до 2000 метрів. Галицька армія воювала австро-угорською гвинтівкою Манліхера М1895, яка відзначалася високою точністю стрільби та скорострільністю.

Сучасні піхотні снайпери озброєні гвинтівкою UAR-10 українського виробництва, що у 2008 році замінила застарілу радянську «СВД». Напівавтоматична гвинтівка під набій 7,62×51 мм НАТО (.308 Winchester) оснащена оптичним прицілом, розрахованим на дальність 1200 м, та комплектується глушником. Точність стрільби з UAR-10 становить не більше 3 см відхилення від точки прицілювання. Бойова скорострільність — 21 постріл на хвилину.

Read in English:

СНАЙПЕР ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
MARKSMAN ARMED FORCES OF UKRAINE

ВЛУЧНИЙ СТРІЛЕЦЬ АРМІЯ УНР
SHARPSHOOTER UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

В українській військовій термінології офіцерів називали старшинами за аналогією до козацької старшини.

Офіцери російської імператорської армії, які лишилися вірними Центральній Раді у війні з радянською росією 1917-1918 рр., сформували кістяк старшинського корпусу УНР.

У 1918 р. армія Української Держави налічувала 5-7 тис. старшин. Та після зречення гетьмана Скоропадського 75 % штаб-старшин (від капітана до полковника) і генералів покинули українську армію. Через це влада відновленої УНР спершу доручала командні посади непрофесійним отаманам. Персональні військові звання були скасовані. Наслідком стали поразки в другій російсько-українській війні взимку — навесні 1919 р.

Зрештою, більшість отаманів і нефахівців замінили старшинами з освітою Академії Генштабу. Під їх командуванням військо УНР спільно з Галицькою армією впродовж літа 1919 р. визволило більшу частину Правобережної України та Київ.

Основою старшинського корпусу Галицької армії стали переважно офіцери-українці колишньої австро-угорської армії, зокрема Легіону Українських січових стрільців. Старших офіцерів було обмаль, генерала — жодного. Тому на службу брали іноземців — австрійців, угорців, чехів, хорватів. Ряд полковників і генералів запросили з УНР. З часом посаду Начального вождя (головнокомандувача) обіймали власні галицькі генерали.

У 1920 р. Армія УНР відродилася на якісно новому рівні. Отаманщина остаточно відійшла в минуле. Старшинам повернули звання від хорунжого до генерал-полковника. Старшинський корпус набув вигляду професійної касти регулярної армії.

Read in English:

ОФІЦЕР ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
OFFICER ARMED FORCES OF UKRAINE

СТАРШИНА АРМІЯ УНР
STARSHYNA UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Перші бронеавтомобілі з'явилися в розпорядженні військ Центральної Ради в жовтні 1917 р. 1-й Український панцирно-автомобільний дивізіон полку ім. Б. Хмельницького включав панцирники: «Хортиця», «Залізняк», «Іван Сірко», «Запорожець», «Чорт», «Гайдамака», «Хмельницький», «Швидкий», «Богун», «Непереможний». У січні 1918 р. вони билися на київських вулицях з більшовиками. Навесні 1918 р. 10 машин входили до панцирної колони Запорізької дивізії, яка визволяла Київ і Донеччину.

За Гетьманату Військове міністерство планувало створити 8 панцирних дивізіонів по 6 броньовиків. Але більшість панцирників потребувала капітального ремонту.

Після відновлення УНР її військо сформувало броньові частини на базі решток чотирьох дивізіонів у Житомирі, Вінниці, Києві й Харкові. У дивізіон Корпусу Січових стрільців увійшли панцирники «Отаман Мельник», «Отаман Коновалець» та «Отаман Петлюра».

Навесні 1919 р. панцирники Північної групи боролися проти російської червоної армії на житомирському, бердичівському та коростенському напрямах. У боях біля станцій Бобринська (нині ім. Т. Шевченка) та Знам'янка українську піхоту підтримували два броньовики Запорізького корпусу.

На боці збройних сил Західноукраїнської Народної Республіки у 1918-1919 рр. проти польських військ боролися броньовики «Федь Черник» та «Дмитро Вітовський», передані з Корпусу Січових стрільців. Певний час у Галицькій армії перебував і «Отаман Петлюра». Коли Галицька армія відступила на Наддніпрянську Україну, панцирники повернулися до Січових стрільців.

На вересень в Армії УНР діяло 7 панцирників: 1 — 3-ї Залізної дивізії, решта — Автопанцирного дивізіону Січових стрільців. Згодом дивізіон передали від Січових стрільців до І Галицького корпусу.

Read in English:

ТАНКІСТ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
TANK CREWMAN ARMED FORCES OF UKRAINE

ВОДІЙ БРОНЬОВИКА АРМІЯ УНР
ARMOURED CAR CREWMAN UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

В українській військовій термінології того часу кавалерійські частини називали «кінними», «кінно-козачими» чи «кінно-гайдамацькими». Найстаршою українською регулярною кінною частиною був 1-й кінно-гайдамацький полк ім. К. Гордієнка, створений у кінці 1917 р.

У 1918 р. в Армії УНР та Української Держави було сформовано кадри 4-х кінних дивізій та окремої кінної бригади.

На літо 1919 р. кіннота Дієвої армії УНР становила 4 кінні бригади: 1-ша у Волинській групі, 2-га — у Київській, 3-тя — у Запорізькій, 4-та разом з окремим кінним полком Січових стрільців — у Групі Січових стрільців. У складі Галицької армії діяла 1-ша кінна бригада III корпусу. Найвідомішою кінною частиною був кінний полк Чорних запорожців, який разом із полком ім. К. Гордієнка входив до 3-ї кінної бригади Армії УНР. Кіннота відзначилася під час наступу на Київ 6-31 серпня 1919 р., переслідуючи червоноармійські частини, які тікали.

Протягом кампанії 1920 р. кінні полки були в кожній з 6-ти стрілецьких дивізій, кінні півсотні — в куренях і окремі кінні сотні — при штабах бригад і дивізій Дієвої армії УНР. У червні з'явилася Окрема кінна дивізія. 25 липня 1920 р. кінна дивізія та 3-й кінний полк повністю знищили 366-й стрілецький полк червоної армії в бою під селами Товстеньке і Сидорів на Тернопільщині. На осінь 1920-го кіннота становила чверть бойового складу Дієвої армії УНР.

Нинішніми спадкоємцями кінноти Визвольних змагань 1917-1921 рр. можна вважати механізовані війська.

Read in English:

ВОДІЙ-МЕХАНІК БМП ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
IFV OPERATOR ARMED FORCES OF UKRAINE

КІННОТНИК АРМІЯ УНР
CAVALRYMAN UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Інженерні частини в Армії УНР відносилися до технічних військ разом з понтонними, ремонтними, автотранспортними, панцирними та радіотелеграфними. Навесні 1918 р. 1-й Інженерний курінь входив до Окремої Запорізької дивізії, яка билася проти більшовиків на Волині, Поліссі та Київщині.

Протягом 1918 р. в Армії Української Держави існувало 8 інженерних полків (згодом — куренів) і 2 понтонні полки. Більшість влилися в Дієву армію УНР та впродовж 1919 р. воювали з червоною армією як технічні курені в дивізіях і корпусах (групах), а також 1-й Північний і 4-й технічні курені.

У Галицькій армії в 1918-1919 рр. 2-3 саперні чети були в кожній бригаді. Їхнім призначенням був ремонт мостів і доріг, будівництво військових об'єктів. При штабах корпусів та Начальній команді існували технічні сотні. До їх складу входили залізничні, будівельні, саперні відділи, ремонтні майстерні.

У 1920 р. кожна стрілецька дивізія Армії УНР сформувала по технічному куреню. Посаду інспектора технічних військ обіймав полковник Володимир Рукін.

У вересні сапери 3-го окремого інженерного куреня 3-ї Залізної дивізії спільно з польськими колегами та цивільними робітниками спорудили дерев'яний міст через р. Дністер завдовжки 330 м і завширшки 3,5 м в с. Городниця. Це дало змогу переправити лише за перші три дні 3400 вояків, 2800 коней, 820 возів і 6 гармат.

Технічний курінь 6-ї дивізії відіграв ключову роль в обороні Замостя 27-31 серпня 1920 р. Сапери з допомогою містян збудували довкола міста лінію засіків протяжністю 18 км. За перешкодами розташовувалися опорні пункти, оточені земляними валами. Інженерні споруди дали змогу стримати дві дивізії 1-ї Кінної армії більшовиків, які чотири рази штурмували Замостя, однак змушені були з втратами відступити.

Read in English:

САПЕР ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
COMBAT ENGINEER ARMED FORCES OF UKRAINE

САПЕР АРМІЯ УНР
COMBAT ENGINEER UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Українська артилерія походила від українізованих артилерійських частин колишньої імператорської армії. Батарея Семена Лощенка з 1-ї гарматної бригади ім. М. Грушевського билася з червоними військами під Бахмачем і Крутами. Українські гармати стали вирішальним фактором придушення більшовицького повстання на заводі «Арсенал» у 1918 р.

У лютому 1918 р. 1-й Запорізький і 2-й Гайдамацький артилерійські дивізіони ввійшли до Окремого Запорізького загону. Навесні загін розгорнули в дивізію, а її артилерія налічувала два легких та важкий гарматні дивізіони.

В Армії Української Держави налічувалися 24 гарматні бригади, щоправда більшість — у кадрованому стані. У 1918-1919 рр. піші дивізії Армії УНР включали гарматну бригаду, а в кінних дивізіях та полках діяли кінно-гарматні батареї та дивізіони. Причому на весну 1919 р. половина артилерії всієї армії зосереджувалася в Корпусі Січових стрільців (70 гармат під командуванням Романа Дашкевича).

Артилерія Галицької армії на зламі 1918-1919 рр. налічувала 12 легких і 13 гаубичних батарей. Кожна піша бригада мала в своєму складі артилерійський полк (4-5 батарей). Існувало кілька артилерійських частин корпусного підпорядкування. У серпні 1919 р. галицькі гармаші мали 158 гармат, наддніпрянські — 177.

У 1920 р. артилерія Армії УНР складалася з 9 легких гарматних куренів, окремого кінно-гірського дивізіону, кінно-гарматного куреня полку Чорних запорожців, понад 40 гарматних батарей. Артилерійський парк усього війська налічував до 120 гармат, зокрема в Дієвій армії — понад 70 одиниць.

Read in English:

АРТИЛЕРИСТ ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
ARTILLERIST ARMED FORCES OF UKRAINE

ХОРУНЖИЙ АРТИЛЕРІЇ АРМІЯ УНР
ARTILLERIST UKRAINIAN ARMY

Сухопутні війська

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ´ЯТІ

Підготовка власного старшинського корпусу в УНР почалася в кінці 1917 р. в 1-й Українській військовій школі ім. Б. Хмельницького і 2-й Українській військовій школі. Курсантів називали «юнаками». Юнаки билися проти військ радянської росії під Крутами та червоної гвардії в Києві взимку 1918 р.

Після звільнення столиці Військове міністерство УНР заснувало Інструкторську школу старшин для перепідготовки офіцерів. На початку 1919 р. відкрилися Київська, Полтавська, Чугуївська та Житомирська піші, Київська гарматна, Київська інженерна та Єлисаветградська (у сучасному Кропивницькому) кінна юнацькі школи. Через новий наступ російських військ їх довелося евакуювати в тил. Історія більшості шкіл закінчилася в Луцьку в травні, коли місто окупували польські війська.

Цієї долі уникнула Житомирська юнацька школа. Її вихованці завзято билися на фронті під Житомиром і Рівним. З кінця червня школа розташовувалася в Кам'янці-Подільському. Юнаки навчалися в піші, кінному, гарматному й інженерному відділах. 5 листопада 1919 р. відбулася церемонія випуску перших 163 хорунжих.

У кінці 1919 р. Юнацький полк був розбитий у бою. Уже в січні 1920-го юнацьку школу відновили в Кам'янці. Кам'янецька школа здійснила чотири випуски (274 хорунжих і підхорунжих), але вже на інтернуванні в Польщі у 1921-1924 рр.

Командирів для Галицької армії готували піхотні старшинські школи в Коломиї, Золочеві й Самборі (260 підхорунжих до травня 1919 року). 42 старшин випустила артилерійська школа в Станіславові (сучасному Івано-Франківську), 50 підхорунжих-зв'язківців — школа звідомного полку. Старшинські школи піхоти та артилерії на Поділлі в жовтні 1919-го випустили 63 і 25 підхорунжих, відповідно.

Read in English:

КУРСАНТКА ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
CADET ARMED FORCES OF UKRAINE

ЮНАК АРМІЯ УНР
IUNAK UKRAINIAN ARMY